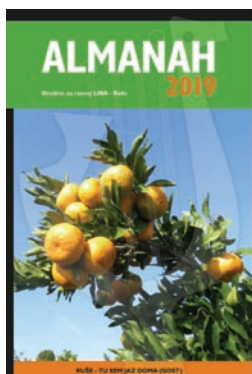

Knjižnica in lokalna skupnost z roko v roki ali kako je nastal Glazerjev posvet

Nina Hriberšek Vuk

Mariborska knjižnica
nina.vuk@mb.sik.si

■ Lirin Almanah 2019

■ Publikacija o kulturnem razvoju v Selnici ob Dravi in igralcu, tamkajšnjem rojaku, Arnoldu Tovorniku (izšla 2020)

Povezovanje z lokalno skupnostjo je temelj domoznanske dejavnosti. Razvejana mreža 19 knjižničnih enot in potujoče knjižnice z bibliobusom, ki pokriva območje 12 občin (Maribor, Duplek, Hoče - Slivnica, Kungota, Lovrenc na Pohorju, Miklavž na Dravskem polju, Pesnica, Rače - Fram, Ruše, Selnica ob Dravi, Starše in Šentilj), Mariborski knjižnici omogoča, da z lokalnim okoljem lažje navezuje stike in se z njim v večji meri povezuje. Sodelovanje z lokalno skupnostjo prinaša pozitivne učinke, vpliva na večjo prepoznavnost tako lokalnega okolja kot knjižnice, prav tako pa ima obojestranske in splošne koristi, ki se kažejo v oblikovanju in rasti domoznanske knjižnične zbirke, digitalizaciji, predstavljanju vsebin na portalu digitalizirane kulturne dediščine Kamra, biografskih geslih znamenitih posameznikov v spletnem biografskem leksikonu Obrazi slovenskih pokrajin, promociji lokalne zgodovine in kulture z različnimi prireditvami ter razstavami in podobno.

Sodelovanje Mariborske knjižnice z Društvom za razvoj Lira iz Ruš

Sodelovanje z različnimi društvi v lokalnih okoljih, kjer je Mariborska knjižnica prisotna s svojo mrežo krajevnih knjižnic, postajališč bibliobusa in premičnih zbirk, poteka že vrsto let. V preteklih letih se je knjižnica začela intenzivneje povezovati z Društvom za razvoj Lira iz Ruš. Lira, katere uradni začetek sega v leto 1999, je nastala z namenom aktivnega vključevanja in vsesplošnega angažiranja pri javnem in kulturnem življenju v lokalnem okolju. V naslednjih letih je društvo v veliki meri sooblikovalo kulturno podobo Občine Ruše in bližnje okolice. V letu 2019 je štel 135 članov. Njegov trenutni predsednik je Vili Rezman.

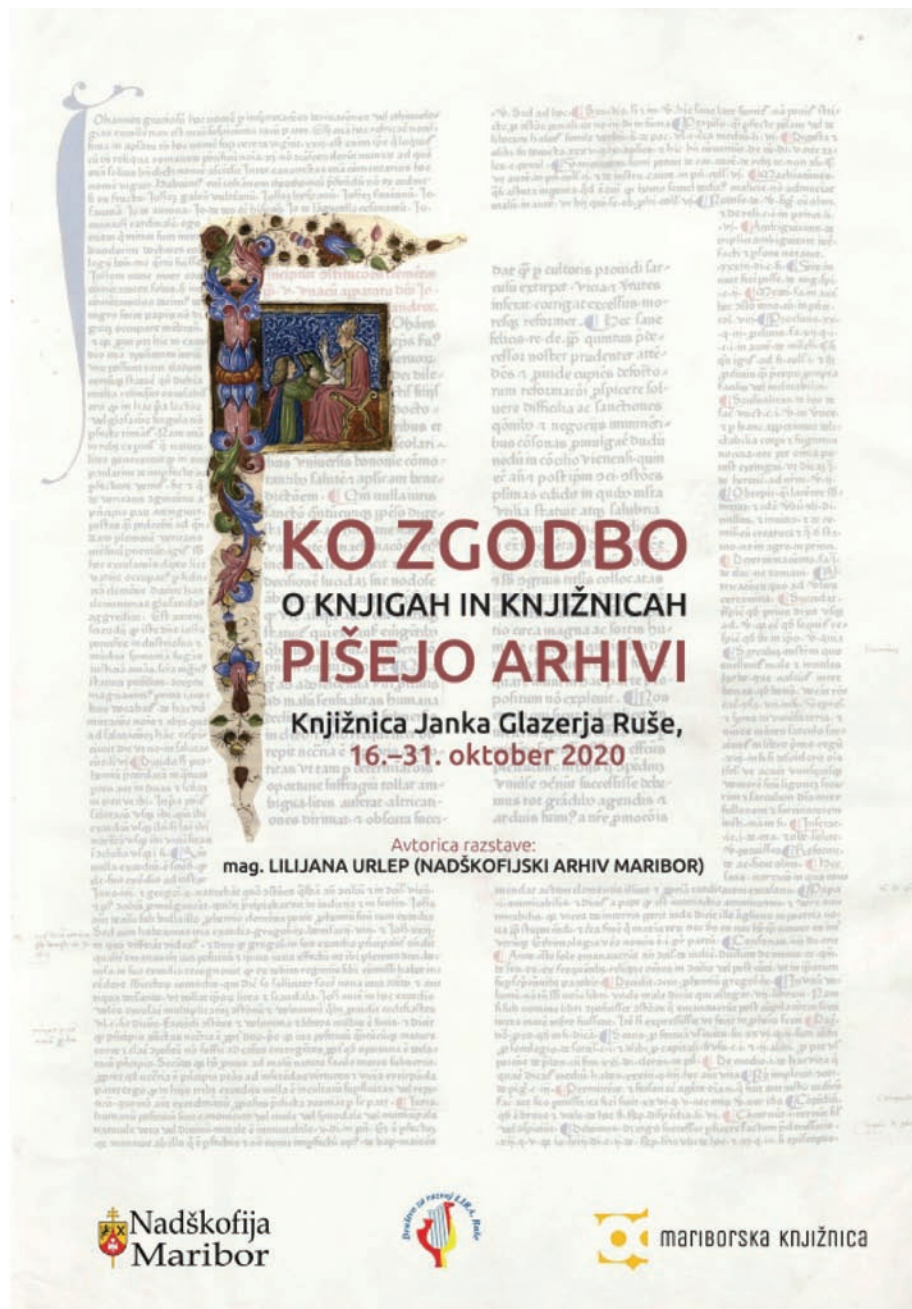
Večina Lirinih aktivnosti je povezana z organizacijo pohodov, izletov in potovanj, predavanj ter strokovnih posvetovanj, člani pa niso nič manj dejavni pri raziskovalnem delu in publicistični dejavnosti. Pri tej zagotovo izstopajo strokovna dela in zborniki, ki osvetljujejo ruško preteklost in kulturno

dediščino. V letu 2019 je bila prav zaradi tega znotraj društva ustanovljena sekcija za zgodovino in narodopisje, katere glavni namen bo ravno raziskovanje lokalne zgodovine in organiziranje tematskih dogodkov oziroma delavnic.

Mariborska knjižnica in društvo Lira sta začela tesneje sodelovati leta 2013, ko sta v Rušah s skupnimi močmi organizirala prvo domoznansko posvetovanje.

Glazerjev posvet

Leta 2013 je bilo na pobudo Vilija Rezmana, predsednika Društva za razvoj Lira iz Ruš, v Domu kulture Ruše prvo strokovno srečanje, ki je pri pripravi in organizaciji povežalo več kulturnih institucij, in sicer društvo Lira, Mariborsko knjižnico, Univerzitetno knjižnico Maribor ter Osnovno šolo Janka Glazerja Ruše. Tema so bile knjige in knjižnice, in sicer knjige kot kulturni spomeniki in redke knjige, branje v klasični in elektronski obliki, portala Kamra in dLib ter knjižnice, njihov pomen, zakonodaja, prostorski pogoji in finančni okvir,

■ Naslovni plakat razstave ob 7. Glazerjevem posvetu

s poudarkom na šolskih in splošnih. Predstavljene so bile ruške knjižnice skozi zgodovino, šolske knjižnice na območju Ruš in okolice ter Mariborska knjižnica s svojo knjižnično mrežo.

Sodelovanje z Mariborsko knjižnico se je nadaljevalo leta 2015 na temo Talent v Glazerjevem rodu. V referatih je bila predstavljena rodbina Glaser oziroma Glazer s poudarkom na znamenitem pesniku, literarnem zgodovinarju in bibliotekarju Janku Glazerju ter

njegovi hčerki, pesnici, pisateljici, prevajalki, urednici in literarni zgodovinariki Alenki Glazer.

Z odprtjem novih prostorov se je leta 2016 tradicionalno srečanje iz Doma kulture Ruše preselilo v Knjižnico Janka Glazerja, ruško enoto Mariborske knjižnice. Osrednji dogodek je bila slavnostna akademija ob 90-letnici Alenke Glazer, organizirana prav na njen rojstni dan, 23. marca, spremljala pa

sta jo pregledna razstava o njenem življenju in delu ter krajši domoznanski posvet.

V letu 2017 je bil posvet posvečen dr. Antonu Jehartu, duhovniku, teologu, publicistu, popotniku in prevajalcu, po rodu iz Lovrenca na Pohorju. V referatih so bili predstavljeni njegovo življenje, publicistično in prevajalsko strokovno področje in njegova bibliografija, spomine nanj pa je obudila tudi njegova hčerka Majda Toplak. Dogodek je prav tako kot prejšnje leto spremljala tematska razstava.

Glavnino organizacije vsakoletnega srečanja sta v letu 2017 prevzela Društvo za razvoj Lira in Mariborska knjižnica, medtem ko sta Univerzitetna knjižnica in Osnovna šola Janka Glazerja poskrbeli za spremljevalne dogodke – Univerzitetna knjižnica za razstavo, osnovna šola pa za kulturni program in pogostitev. Istega leta smo prav tako sklenili, da bomo dogodek poimenovali. Tako je uradno nastal Glazerjev posvet, ki nosi ime po enem najznamenitejših Rušanov Janku Glazerju.

5. Glazerjev posvet z naslovom Prelomna obdobja je potekal 21. marca 2018. Referati so se osredotočali na prelomne čase 19. stoletja in prve polovice 20. stoletja v ruški in širše slovenski zgodovini, in sicer na dobo prve in druge industrializacije, 1. svetovno vojno in boj za slovensko državo, cerkev, šolstvo in ljudi med vojno, deklaracijsko gibanje in gradnjo Hidroelektrarne Fala, obdobja pa so se prav tako spominjali sodobniki. Posvet je spremljala razstava o Tovarni dušika Ruše.

Tema 6. Glazerjevega posveta, ki se je v Knjižnici Janka Glazerja v Rušah odvijal 21. marca 2019, so bili duhovniki z območja Ruš in iz bližnje okolice, njihov pomen za kulturnozgodovinski razvoj lokalnega in širše slovenskega prostora ter

■ Naslovnica zbornika s 6. Glazerjevega posveta *Naši duhovniki in njihova dela* (izšel 2020)

umetnostnozgodovinski vidik lokalne sakralne dediščine. Soorganizaciji so se priključili še Nadškofijski arhiv Maribor, Pokrajinski arhiv Maribor ter ZRC SAZU, častno pokroviteljstvo nad dogodkom pa je prevzel mariborski nadškof in metropolit msgr. Alojzij Cvikl. Pregledno razstavo je pripravila mag. Lilijana Urlep, zgodovinarica in arhivistka iz mariborskega nadškofijskega arhiva. Posvet je sklenil ogled župnijske cerkve Marijinega imena v Rušah. Dan po posvetu, 22. marca, je sledila strokovno vodena ekskurzija po nekaterih župnijskih cerkvah, njihovih podružnicah, kapelah in pokopališčih v Rušah ter bližnji okolici. Tako sta se lepo združila teoretična osnova s posveta in praktični prikaz »in situ«, torej na mestu samem.

Čeprav smo si ob poimenovanju posveta po Janku Glazerju zadali, da ga bomo vsako leto skušali organizirati 21. marca v spomin na Glazerjev rojstni dan, so nam epidemiološke razmere, ki so tudi v Sloveniji začele postajati vse bolj kritične ravno v spomladanskih mesecih, to v letu 2020 preprečile. Posvet smo morali odpovedati in prestaviti na jesenski čas. Kljub ponovnemu poslabšanju zdravstvenega stanja in ukrepom, ki so sledili, nam je 7. Glazerjev posvet uspelo uresničiti 16. oktobra 2020. Spremeniti smo morali tudi stalni kraj našega srečanja, in sicer smo se iz ruške enote Mariborske knjižnice preselili v Hram kulture Arnolda Tovornika v Selnici ob Dravi, kjer je večja dvorana omogočila varnejše in z vladnimi ukrepi skladne pogoje za izvedbo dogodka.

Tema posveta so bile zasebne knjižnice s poudarkom na osebnih ter župnijskih knjižnicah na območju Ruš in bližnjih krajev. Poleg referatov, ki so osvetlili splošne teoretične in zgodovinske vidike knjižnic v osebni oziroma zasebni lasti, knjižnega založništva in pomena župnijskih arhivov za umetnostnozgodovinske raziskave, so bile predstavljene novoveške knjige in knjižnice v virih Nadškofijskega arhiva Maribor, stare knjižne zbirke na Ruškem, Slomškova oziroma župnijska knjižnica v Vuzenici, farna knjižnica dr. Janka Čara v Slovenski Bistrici, Lahova

Družba za branje slovenskih bukvic v Lembahi – današnjem Limbušu –, Mundina župnijska knjižnica v Kamnici, knjižnica grofa Alfonsa Zabea v Fali, bibliofil in romar Jakob Paulič Sadonik iz Lovrenca na Pohorju, knjižnica Janka Glazerja, ki jo hrani Univerzitetna knjižnica Maribor, ter slovenskogoriški prosvetljenec Dominik Čolnik. Dan po posvetu, 17. oktobra, nam je uspelo še zadnji hip, tik preden so kulturne in verske ustanove ponovno zaprle svoja vrata in je bilo gibanje zaradi porasta obolelih spet omejeno zgolj na občine bivanja, izpeljati strokovno vodene ogledne Glazerjeve knjižnice v UKM, dela arhivskega fonda Nadškofijskega arhiva Maribor in Mundine župnijske knjižnice ter župnijske cerkve sv. Martina v Kamnici. Posvet je tudi tokrat spremljala tematska razstava avtorice mag. Lilijane Urlep.

Zaključek

Dosedanjih sedem strokovnih srečanj, ki jih je Mariborska knjižnica organizirala v sodelovanju z Društvom za razvoj Lira, ter zbornikov prispevkov, ki jih vsako leto po strokovnem srečanju izda Lira, je osvetlilo kar nekaj zgodovinskih in kulturnozgodovinskih področij. Njihov pomen je zlasti v spoznavanju lokalne zgodovine, kulture in posameznikov, torej tistih tem, ki redko zaidejo v zgodovinske učbenike, pomembno pa prispevajo h gradnji lokalne identitete in pripadnosti, oziroma kot je v predgovoru k zborniku o dr. Antonu Jehartu zapisal Vili Rezman (2017, str. 4), »so namenjena predvsem naši lokalni zgodovini, njeni predstavitvi in promociji, ohranjanju kulturne dediščine, naše kulture nasploh in krajevnega 'duha časa' posebej. Prav ta *genius loci* nas zanima. To, po čemer smo del širše zgodovine, in to, kar nas izpostavlja v svojih posebnostih. Ruše imajo v tem smislu bogato preteklost tako na ravni 'kolektivne' kot 'posamične, osebne' zgodovine in prav je, da se le-ta izpostavi. Zato, da bi razumeli njen pretekli tok in da bi iz nje znali upravljati, usmerjati našo sedanjost ter prihodnost«.

Literatura in viri:

- *Almanah 2019*. (2019). Ruše: Lira — Društvo za razvoj.
- *O Liri*. Ruše: Društvo za razvoj Lira. Pridobljeno 3. 11. 2020 s spletne strani: <http://www.lira-ruse.si/index.php/o-liri>
- Rezman, V. (2017). Predgovor. V V. Rezman [et al.], *Dr. Anton Jehart: (zbornik člankov s posveta o dr. Antonu Jehartu, Ruše, 21. marec 2017)* (str. 3–6). Ruše: Društvo za razvoj Lira.